

Karınca bile ilmiyle yükseldi

Fahreddin er-Râzî der ki:

{لَا يَحْطِمَنَّكُمْ سُلَيْمَانُ وَجُنُودُهُ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ}

“...Süleyman ve ordusu, farkına varmadan (bilmeyerek) sizi ezip geçmesin.”

(Neml, 27/18)

Karıncanın diğerlerine reis olması, tek bir meseleyi bilmiş olmasından ötürüdür ki, o da, وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ lafzının ifade ettiği manadır. Buna göre karınca sanki şöyle demiştir: Hz. Süleyman masumdur. Masum olanların, suçsuzlara eziyet vermesi caiz değildir. Ne var ki, o şayet sizi ezerse, bu iş ondan bilmeyerek sadır olmuş demektir. Çünkü o, sizin durumunuzu bilmiyor.

Karınca, peygamberin masum (günahsız) olduğunu ve ondan ancak hatâen canlıları öldürme işinin sâdır olacağını bildiği için, “bilmeyerek sizi kırmaları” demiştir ki bu, peygamberlerin masum olduklarına kesin inanmak gerektiğine önemli dikkat çekmedir.

Buna göre Cenâb-ı Hakk’ın ifadesi, peygamberlerin günah işlemekten münezzehtir olduklarına delildir. Bu nedenle, bu karınca tek bir meseleyi bildiği için, riyasete hak kazanmıştır. Mevcudat ve ma’dumat (var olmayanlara dair eşyanın hakikatini bilen kimse, dinî ve dünyevi hususlarda nasıl o riyasete hak kazanmasın?

Bir varlığı büyüten şey cismi değil, bildiğidir. Küçük bir karınca, tek bir doğru bilgiyle öne çıkıyor ve topluluğa rehber oluyor. Çünkü doğru bilgi, sahibine **hüküm verme ve yönlendirme kabiliyeti** kazandırır.

Karıncanın sözü, basit bir uyarı değil; bir akide bilgisidir. “Bilerek ezmez” diyerek peygamberlerin **zulümden münezzehtir olduğunu** ifade ediyor. Bu da gösterir ki ilim, sadece bilgi değil; **doğru değerlendirme yapabilme gücüdür.**

Bir karınca tek bir hakikatle öne geçiyorsa, hakikati genişçe bilen bir insanın **dinî ve dünyevî işlerde öne geçmesi çok daha layıktır.**

Karıncanın Hali: Bildiği tek bir doğru bilgi (Hz. Süleyman’ın adil olduğudur) onu karınca topluluğunun lideri ve sözcüsü yapmıştır.

İnsanın Hali: İnsan ise mevcudatı (varlığı), ma’dumâtı (yokluğu), Allah’ın esmasını, sıfatlarını, kâinatın ve dinin sırlarını öğrenebilecek bir fitratta yaratılmıştır.

Eğer karınca âleminde liderlik **bilgiye** dayanıyorsa, insan âleminde de liderlik (riyaset) ancak **ilim ve marifet** ile hak edilir. Bilgiye sahip olmayan, eşyanın hakikatini kavramayan, ahlakî ve dinî meseleleri idrak edemeyen birinin insanlara rehber ve lider olması fitratın kanununa aykırıdır. Hakiki riyaset; soy, sop veya zenginlik ile değil; **varlığın künhüne (özüne) vakıf olan ilim sahiplerinin** hakkıdır.